

Náš rok s knihou

Závěrečná práce

Studijní program:

Studijní obor:

Autor práce:

Vedoucí práce:

DVPP Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Studium v oblasti pedagogických věd – vychovatelství

Bc. Bohumila Špreňarová

Mgr. Gabriela Čavojská

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Zadání závěrečné práce

Náš rok s knihou

Jméno a příjmení: **Bc. Bohumila Špreňarová**
Osobní číslo: P20C00045
Studijní program: DVPP Další vzdělávání pedagogických pracovníků
Studijní obor: Studium v oblasti pedagogických věd – vychovatelství
Zadávací katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

Cíl závěrečné práce: Zpracování pedagogického projektu, který je zaměřený na podporu čtenářství, rozvoj komunikačních dovedností a schopnost spolupráce u dětí 2. a 3. třídy základní školy.

Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava a zpracování pedagogického projektu, formulace závěrů.

Metoda: Projekt.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

KRAMPLOVÁ, I., 2005. *Jak (se) učí číst*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělání. ISBN 80-211-0486-4.
LEPILOVÁ, K., 2014. *Cesty ke čtenářství. Vyprávějte si s námi!* Brno: Edika. ISBN 978-80-266-0112-8.
METELKOVÁ SVOBODOVÁ, R., ŠVRČOVÁ, M., 2010. *Čtenářská gramotnost na 1. stupni ZŠ z pohledu vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě. ISBN 978-80-7368-878-3.
VÁGNEROVÁ, M., 2012. *Vývojová psychologie dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1.
ZACHOVÁ, A., 2013. *Čtenářství a čtenářská gramotnost*. Vlkov: Helena Rezková. ISBN 978-80-904449-7-3.

Vedoucí práce:

Mgr. Gabriela Čavojská
Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání práce:

20. dubna 2021

Předpokládaný termín odevzdání: 15. prosince 2021

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Pavel Kliment, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 11. června 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou závěrečnou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé závěrečné práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé závěrečné práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li závěrečné práce nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má závěrečná práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

14. prosince 2021

Bc. Bohumila Špreňarová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé závěrečné práce Mgr. Gabriele Čavojské za odbornou pomoc, cenné připomínky, čas a vedení při psaní této závěrečné práce.

Anotace

Závěrečná práce se zabývá podporou čtenářské gramotnosti, rozvojem komunikačních dovedností a schopností spolupráce dětí ve školní družině. Zaměřuje se na práci s dětmi ve věku 8 – 9 let.

V teoretické části textu jsou vymezeny pojmy čtenářská gramotnost, čtenářství dětí ve škole a ve volném čase, charakteristika mladšího školního věku a schopnosti a dovednosti v tomto věku. V praktické části je zpracován pedagogický projekt, který je rozložen do celého školního roku. Každý měsíc je zaměřen na jiné téma. Nejčastější aktivitou je četba vybrané knihy s navazujícími aktivitami, které se ke knize vztahují.

Klíčová slova

Čtenářská gramotnost, čtenářství, mladší školní věk, kniha

Annotation

The final thesis deals with reading literacy stimulation, development of communication skills and cooperation skills of children in school's after-school club. It focuses on work with children aged 8 - 9 years.

The theoretical part of the text defines the terms literacy, children's reading in school and leisure time, the characteristics of younger school age and the abilities and skills at this age. The pedagogical project is elaborated and spread over the whole school year in the practical part. Each month is focused on a different topic. Reading the selected book is the most frequent activity with follow-up activities related to the book.

Key words

Reading literacy, readership, younger school age, book

Obsah

Úvod	10
1 Teoretická východiska pedagogického projektu	11
1.1 Čtenářská gramotnost	11
1.1.1 Počáteční čtenářská gramotnost	12
1.1.2 Mezinárodní výzkum čtenářské gramotnosti	12
1.1.3 Čtenářství dětí ve škole	13
1.1.4 Čtenářství dětí ve volném čase	14
1.2 Charakteristika mladšího školního věku	15
1.2.1 Schopnosti a dovednosti	15
1.2.2 Řeč a komunikace	16
1.2.3 Socializace	16
2 Pedagogický projekt	18
2.1 Cíl projektu	18
2.2 Cílová skupina	18
2.3 Příprava projektu	18
2.4 Zajištění projektu	19
2.5 Harmonogram projektu	20
2.6 Popis jednotlivých aktivit	21
2.6.1 Září: Návštěva městské knihovny v Broumově	21
2.6.2 Říjen: Čtení pohádky Císařovy nové šaty	22
2.6.3 Listopad: Čtení a zhlédnutí Pošťácké pohádky	23
2.6.4 Prosinec: Čtení z knihy Vánoční pohádky	24
2.6.5 Leden: Čtení knihy Pady	25
2.6.6 Únor: Masopust a karneval	26
2.6.7 Březen: Čtení z knihy Malý princ	27
2.6.8 Duben: Čtení z knihy Pověsti z Broumova	27
2.6.9 Květen: Beseda s autorkou místních pohádek a písniček	28

2.6.10 Červen: Noc s oblíbenou knihou	29
2.7 Vyhodnocení projektu a doporučení projektu	30
Závěr.....	32
Seznam použité literatury	34

Úvod

Dnešní doba je velice uspěchaná a spousta rodičů nevěnuje dětem tolik pozornosti, kolik by potřebovaly. Děti tak tráví svůj volný čas hraním her na mobilním telefonu, sledováním videí na počítači, tabletu, nebo tráví čas u televize a upadá jejich zájem o četbu klasických knih. Během posledních dvou let, kdy probíhala převážně online výuka, byly děti bohužel nuceny moderní technologie využívat mnohem častěji.

Moderní technologie se stále více využívají ke sdělování zážitků a prožitků a tím přispívají ke snížení přímé komunikace. Také z tohoto důvodu se u dětí objevuje malá slovní zásoba a nedostatky během mluveného projevu a snižuje se schopnost porozumět psanému nebo mluvenému slovu.

Tato práce je zaměřena na podporu čtenářství. Důležitou úlohu mají pro děti jejich čtenářské začátky, které mohou ovlivnit jejich vztah ke knihám i četbě samotné. Zvládnutí čtenářské techniky může být pro některé žáky obtížnější. Proto je potřeba četbu procvičovat. Schopnost porozumět čtenému a umět vyhledávat různé informace je důležitou součástí vzdělávání. Není nutné ho vždy považovat jen jako povinnost. Díky čtení dochází k rozvoji intelektuální, emocionální i smyslové stránky. Čtení nám pomáhá k rozvoji a obohacování slovní zásoby a vyjadřovacích schopností, rozvíjí paměť i představivost, zlepšuje soustředěnost a díky němu získává člověk vědomosti na celý život. Spousta příběhů dokáže vtáhnout do děje. Hrdinové z příběhů a pohádek bývají častými vzory pro děti.

Cílem práce je návrh a realizace projektu, který je zaměřen na podporu čtenářství, rozvoj komunikačních dovedností a schopnost spolupráce u dětí mladšího školního věku, které navštěvují školní družinu. Práce je rozdělena na dvě části. V teoretické části se autorka zabývá objasněním pojmu čtenářská gramotnost, zmiňuje se o výzkumu čtenářské gramotnosti, čtenářství ve škole a ve volném čase. Zaměřuje se na charakteristiku dětí mladšího školního věku, jejich schopnosti a dovednosti, komunikační schopnosti a postavení v sociální skupině. V praktické části se zabývá zpracováním pedagogického projektu, který bude rozložen do celého školního roku. Každý projektový den bude zaměřen na jiné téma a probíhat bude jedenkrát měsíčně. Nejčastěji bude hlavním tématem čtení knihy a s ním spojené aktivity, které hravou formou a pomocí plnění úkolů vtáhnou malé čtenáře do děje. Součástí projektu budou výtvarné činnosti, pracovní činnosti, beseda, soutěže a karneval.

1 Teoretická východiska pedagogického projektu

1.1 Čtenářská gramotnost

Podle odborníků, kteří se zabývají problémem gramotnosti, souvisí tento termín s dovednostmi čtení, psaní a počítání. Avšak jeho pojetí se neustále mění a vyvíjí. Pojem gramotnost se váže na kulturní a společenské prostředí a patří mezi základní ukazatele vyspělosti národa. Gramotnost jako celek je tvořen dalšími složkami, jako je gramotnost čtenářská, matematická, přírodovědná nebo počítačová (Švrčková 2011, s. 10).

Pojem čtenářská gramotnost lze definovat různě. Někteří odborníci ji vnímají jako celoživotní rozvíjení vybavenosti člověka vědomostmi, dovednostmi, postoji a hodnotami, které jsou nutné pro orientaci ve všech druzích textů v různých individuálních a sociálních kontextech (Zachová 2013, s. 63). Z obecnějšího hlediska lze čtenářskou gramotnost chápat jako „*schopnost porozumět psanému textu, přemýšlet o něm a používat ho k dosažení vlastních cílů, k rozvoji vlastních vědomostí a potenciálu a k aktivní účasti ve společnosti*“ (Straková in Švrčková 2011, s. 10).

V pojmu čtenářské gramotnosti se prolíná spousta rovin od vztahu ke čtení, schopnosti porozumění textu, až po hodnocení, aplikace apod. Čtenářská gramotnost je úzce spojena s organizací školního vzdělávání, zatímco čtenářství je ovlivněno mimoškolními aktivitami (Zachová 2013, s. 63). Současný trend v rozvoji čtenářské gramotnosti ve škole se snaží odvracet od osvojování encyklopedických znalostí a více se zaměřuje na schopnosti dítěte využívat informace z různých zdrojů jako je odborná literatura, slovníky a internet. V procesu vzdělávání má čtenářská gramotnost důležitou funkci. Žák díky ní získává, zapamatovává, osvojuje si a vybavuje poznatky a informace z jiných vzdělávacích oborů (Švrčková 2011, s. 13, 14).

Úroveň čtenářské gramotnosti se odráží na studijních výsledcích žáků. Prokázalo se, že pokud žák na konci třetího ročníku nepatří mezi dostatečně dobré čtenáře, zaostává za svými spolužáky i v jiných předmětech (Zbudilová 2020, s. 51).

1.1.1 Počáteční čtenářská gramotnost

K rozvoji počáteční čtenářské gramotnosti dochází v útlém věku, kdy si dítě osvojuje mluvenou řeč. Pomocí mluvené řeči si rozšiřuje vlastní slovní zásobu a znalosti o světě. Učí se pochopit význam pojmů a přenáší své poznatky na věci, které ho obklopují. Toto se označuje jako období pregramotnosti (Metelková Svobodová, Švrčková 2010, s. 13). Nástup dítěte do školy je spojen s počátečním rozvojem čtení a psaní a jedná se o specifickou etapu v období rozvoje čtenářské gramotnosti. Hlavním cílem této etapy je položit základy čtení a psaní. Důraz se klade na rozvoj z hlediska funkčního využití v celoživotní perspektivě. Zároveň se klade důraz na význam rozvíjení počátečního čtení a psaní společně s dalšími komponenty, které vytvářejí celek gramotnosti. Mezi ně patří poslech, vyjadřování, myšlení (Wildová 2005, s. 13).

Počáteční čtenářská gramotnost je tvořena komplexem schopností a dovedností, které souvisí s osvojením si dovednosti číst a psát. Tento proces je také spojen s utvářením kladného vztahu ke čtení a jeho chápání nejen jako prostředku k získávání informací, ale i vnitřních prožitků a zážitků (Švrčková 2011, s. 37, 38).

V první třídě dochází k utváření základních vědomostí, znalostí, dovedností, postojů a hodnot, které jsou potřeba pro úspěšné začlenění do soudobé společnosti. Můžeme říci, že se v tomto období rozvíjí podstatná část počáteční čtenářské gramotnosti, ale tento rozvoj ještě není ukončen (Metelková Svobodová, Švrčková 2010, s. 12). Osvojování si počáteční čtenářské gramotnosti je aktivní, dynamický, dlouhodobý a mnoho-úrovňový proces. V průběhu času na tento proces působí mnoho faktorů, které ovlivňují jejich kvalitu. Mezi ně patří vrozené předpoklady, osobnostní charakteristiky, získané zkušenosti jedince, věk, schopnost aktivní práce s informacemi, volní vlastnosti nebo činitele socio-kulturního prostředí, hlavně výchova a vzdělání ve škole a v rodině (Švrčková 2011, s. 43).

1.1.2 Mezinárodní výzkum čtenářské gramotnosti

Jedním z mezinárodních výzkumů, který zjišťuje úroveň čtenářské gramotnosti žáků 1. stupně je výzkum PIRLS, který je organizován Mezinárodní asociací pro hodnocení výsledků ve vzdělávání (Václavíková Helšusová 2012, s. 45).

Výzkumem PIRLS je čtenářská gramotnost definována jako schopnost rozumět formám psaného jazyka, které vyžaduje společnost, a tyto formy používat. Mladí čtenáři mohou odvozovat význam z široké škály textů. Čtou, aby se učili, účastnili se čtenářského života a také pro radost (Kramplová, Potužníková 2005, s. 11). Poprvé byl výzkum realizován v roce 2001

a byl opakován každých pět let. Hlavním cílem bylo získat co nejvíce informací, které by pomohly se zlepšením výuky čtení a podpořily dětské čtenářství (Švrčková 2011, s. 20). Výzkumu v roce 2001 se zúčastnilo 35 států a byl proveden také v České republice. Do výzkumu se zapojily děti ve věku 9 – 10 let. Tato skupina dětí byla cíleně sledována, jelikož je zmíněný věk mezní a důležitý ve vývoji dítěte jako čtenáře. Většina dětí již zvládá čtení z aspektu techniky a začíná ho současně používat jako prostředek pro další vzdělání a uspokojování potřeby dítěte číst pro potěšení ze zážitku a pro uspokojení estetických a čtenářských potřeb (Metelková Svobodová, Švrčková 2010, s. 27).

Součástí výzkumu bylo testování formou dotazníku, kde byly kladeny frekvenční i postojové otázky (Václavíková Helšusová 2012, s. 46). Dotazníky byly určené nejen pro žáky, ale také pro pedagogy, ředitele škol a rodiče dětí. Otázky se zaměřovaly na výuku čtení ve škole, čtenářské aktivity ve volném čase a zázemí žáků (Kramplová, Potužníková 2005, s. 9). K měření kvality sloužily aspekty čtenářské gramotnosti jako čtenářské záměry, procesy a porozumění, čtenářské chování a postoje. Výsledky byly představeny na celkové škále čtenářské gramotnosti a na škálách čtení pro literární účely, čtení pro informační účely, získávání informací a škále interpretace, integrace a hodnocení (Švrčková 2011, s. 21).

Mezi všemi zúčastněnými zeměmi dosáhla Česká republika lepších výsledků na celkové škále, než byl mezinárodní průměr. Ve srovnání se státy Evropské unie byly výsledky jen průměrné (Metelková Svobodová, Švrčková 2010, s. 37).

1.1.3 Čtenářství dětí ve škole

Čtenářství ve škole zaujímá místo v literární výchově, která je spojována se školní edukací. Pojetí literární výchovy vychází z rámcových vzdělávacích programů (RVP), ve kterých jsou stanoveny základní podoby literární výchovy, její cíle, očekávané výstupy a doporučené učivo pro jednotlivé etapy vzdělávání (Zbudilová 2020, s. 83). Základní cíl literární výchovy je vymezen jako poznávání základních literárních druhů a jejich specifických druhů, formulace vlastních názorů o přečteném díle, rozlišování literární fikce od skutečnosti, rozvíjení čtenářských návyků a schopnosti tvořivé recepce (Zbudilová 2020, s. 89).

Očekávané výstupy na konci třetí třídy jsou čtení a přednášení z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku, vyjadřování pocitů z přečteného textu, odlišování pohádky od ostatních vyprávění a tvořivá práce s textem podle pokynů učitele a podle svých schopností. Učivo pro první stupeň základní školy zahrnuje poslech literárních textů, zážitkové čtení a naslouchání, tvořivé činnosti s textem (Zbudilová 2020, s. 90).

1.1.4 Čtenářství dětí ve volném čase

Volný čas je čas, ve kterém člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, které vyplývají z jeho sociálních rolí, především z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život (Hofbauer in Václavíková Helšusová 2012, s. 29). Člověk se těchto aktivit účastní na základě svého svobodného rozhodnutí a přináší mu příjemné zážitky a uspokojení. Jeho hlavní charakteristikou je odpočinek, zábava a rozvoj osobnosti (Václavíková Helšusová 2012, s. 29).

V České republice mají děti spoustu možností, jak trávit volný čas. Záleží to na individuálních dispozicích dítěte ale také na jeho sociálním prostředí. Některé děti jsou vedeny k aktivnímu a organizovanému způsobu trávení volného času. V současné době je důraz kladen na sport, společenské setkávání a na odpočinek ve smyslu nicnedělání (Václavíková Helšusová 2012, s. 61, 62).

Čtení a čtenářství mají blízký vztah s volným časem jako způsobem jeho trávení. Čtení se považuje za volnočasovou aktivitu, která se odehrává v době, kdy se děti věnují zájmové činnosti, dělají to, co je baví a s volným časem volně disponují (Zbudilová 2020, s. 62). Čtení v mimoškolním čase se nejčastěji projevuje v kontextu komunikačních, vzdělávacích a kreativních aktivit v rodině. Pokud je dítě ve svém volném čase zaměstnáno různými aktivitami, které jeho osobnost rozvíjejí, pak je pravděpodobné, že je pro něj čtení knih oblíbenou a běžně realizovanou aktivitou (Václavíková Helšusová 2012, s. 65).

Děti, které ve volném čase čtou, se nejčastěji zaměřují na literaturu, která se jich týká a má je oslovit. Chlapci si nejčastěji vybírají dobrodružnou literaturu, knihy o přírodě či technice. Dívky nejčastěji vyhledávají knihy o přírodě, pohádky a pověsti, knihy o lásce. Pozitivní přístup ke četní vede k lepší kvalitě čtení. Dívky čtou častěji a více než chlapci a čtení jim přináší větší uspokojení (Václavíková Helšusová 2012, s. 71–72).

Z hlediska vývoje aktivit ve volném čase během posledních let se prohlubují individuální možnosti jejich realizace. Z pozice čtenářství v celkové struktuře volnočasových aktivit je zřejmé, že čtenářství nehrálo a ani dnes nehraje nejdůležitější roli. Přesto má u dětí stabilní místo ve volném čase (Zbudilová 2020, s. 80–81).

1.2 Charakteristika mladšího školního věku

Toto téma kapitoly si autorka zvolila z důvodu zaměření svého projektu na děti ve druhé a třetí třídě, tedy ve věku mladšího školního věku.

Nástupem dítěte do školy začíná vývojová etapa mladšího školního věku, která je vymezena věkem od 6 let do 9 let. Toto období souvisí se změnou životní situace a různými vývojovými změnami. Rozvoj dětské osobnosti je ovlivněn nástupem do školy a ta se stává důležitým místem pro socializaci. Ve škole si rozvíjí svoje schopnosti a dovednosti (Vágnerová 2000, s. 148).

1.2.1 Schopnosti a dovednosti

Děti začínají jinak uvažovat. V myšlení se objevují změny, které jim umožňují zvládat nároky učiva a škola jejich rozumové schopnosti dále rozvíjí. V tomto období nechce žák přijímat informace pouze pasivně, ale chce se všeho sám zúčastnit, pochopit souvislosti a je v tomto ohledu pozorný, vytrvalý, zvědavý, soustavný. Vnímání je cílevědomý proces, který je zaměřený na poznání podstaty vlastností předmětů a jevů, objevují se nové vztahy a souvislosti. Rostoucí schopnost analyzovat a diferencovat umožňuje kvalitnější poznávání. Představivost dosahuje vrcholu. Představy jsou názorné, konkrétní a velmi živé. Čím více má dítě možností k názornému poznávání, tím více jsou představy kvalitnější. Dítě rozlišuje skutečnost a fantazii. Dochází ke zdokonalení paměti a rozvoji pozornosti. Vývoj myšlení je ovlivněn školní činností. Dítě si osvojuje schopnost logických operací a odpoutává se od bezprostředního názoru. Logické usuzování se opírá o konkrétní věci a jevy, které si lze názorně představit (Šimíčková Čížková 2008, s. 95, 96).

Dítě období mladšího školního věku je schopné:

- posuzovat skutečnost podle více hledisek, uvažovat o vzájemných vztazích, a tyto poznatky koordinovat
- pochopit trvalost podstaty určitého objektu, přestože se jejich vnější vzhled mění
- používat logické myšlení
- chápat souvislosti a vztahy
- volit určitý způsob řešení problémů a používat určitá pravidla
- soustředit se na detaily a na jejich vzájemné vztahy
- opakovat potřebné informace

- využívat myšlenkové operace a hledat základní principy při řešení problémů
- uvažovat o vlastním poznávání
- osvojit si pravidla běžných a obecně platných norem, ale i pravidla, která určují jeho chování ve škole
- osamostatnit se, přijmout zodpovědnost za vlastní jednání a jeho následky (Vágnerová 2000, s. 149–163).

1.2.2 Řeč a komunikace

Řeč dítěte se obohacuje spolu s vývojem myšlení. Do školy vstupují děti s praktickou znalostí mateřského jazyka. Mezi dětmi však existují velké rozdíly ve slovní zásobě, skladbě řeči a výslovnosti. Škola a dovednost číst mají velký vliv na výrazný rozvoj řeči. Roste slovní zásoba, délka a složitost vět a souvětí, větná stavba je kvalitnější, u některých dětí se objevuje pokrok v artikulaci (Šimíčková Čížková 2008, s. 96).

Komunikace školního dítěte může být různá. Závisí to na tom, jestli je mezi dětmi, nebo dospělými, ve škole nebo doma. Schopnost rozlišit styl komunikace plyne ze sociální zkušenosti. Žák s nižší úrovní mentálního vývoje neumí rozlišit, pro kterou situaci vyhovuje, jaký způsob a někdy takové dítě více komunikačních variant nezvládá. V komunikaci dětské skupiny převažuje slang, citoslovce, jednodušší projev, hlučnost a důraz na neverbální komunikační projevy. Dospělí většinou vyžadují v komunikaci určitý standard (zdvořilost, přesné vyjádření, užívání celých vět) (Vágnerová 2000, s. 161).

1.2.3 Socializace

Role žáka v období mladšího školního věku přináší nové společenské postavení. Dítě se odpoutává od rodiny a navazuje nové vztahy s vrstevníky. Díky tomu se učí kooperaci a soutěžení. Hlavní činností v tomto období je učení, práce a plnění zadaných úkolů. Pro zdravý vývoj osobnosti je důležitá hra, která je příjemným odreagováním od školních povinností. Oblíbené jsou hry konstruktivní, pohybové, soutěživé, společenské. Hra dětí s vyšším intelektem je více tvořivá a nápáditá (Šimíčková Čížková 2008, s. 98, 99).

Během dětství je socializační vývoj ovlivněn různými socializačními skupinami, k nimž patří. V tomto období mají velký význam socializační požadavky školy a rozvíjejí se takové vlastnosti a dovednosti, které dítěti v tomto směru pomáhají. Velký vliv mají na dítě dospělí, ale i vrstevnická skupina. V dětské skupině se žák učí zvládnout dovednosti sociální interakce,

spolupráce, solidarity, sebeovládání, způsobům specifické komunikace a zvládnání rolí určitého typu, které spoluurčují jeho sociální úspěšnost.

2 Pedagogický projekt

2.1 Cíl projektu

Hlavním cílem bude příprava a realizace volnočasového projektu, který bude zaměřen na rozvoj čtenářské gramotnosti pomocí různých aktivit u žáků 2. a 3. tříd ve školní družině. Děti se naučí pracovat s textem, porozumět nejen čtenému textu ale i slyšenému slovu a následně ho převyprávět a sdělit své myšlenky, případně vyjádřit svoji představivost a fantazii v tvořivých činnostech.

Děti se v rámci projektu seznámí s pověstmi, které se pojí k městu a okolí, kde žijí a získají tak nové informace o místech, která jsou jim známá. Pohádky a písničky od místní autorky je zavedou do míst, kde by žádnou pohádkovou postavu nečekaly a děti tak budou muset zapojit svoji fantazii.

Během projektu budou žáci pracovat nejen samostatně ale i v menších či větších skupinách. Děti se naučí spolupráci v kolektivu a s tím souvisí i naslouchání a komunikace s ostatními. V případě nesnází s plněním úkolů budou mladším dětem nápomocni děti starší, které mají větší znalosti a zkušenosti.

2.2 Cílová skupina

Cílovou skupinou budou děti ve věku 7 – 9 let, kteří navštěvují školní družinu při ZŠ Hradební Broumov. Projektu se zúčastní celkem patnáct žáků, z toho bude osm chlapců a sedm dívek. Tři chlapci a jedna dívka budou žáci z 2. A. Pět chlapců a šest dívek budou žáci ze 3. A.

2.3 Příprava projektu

Projekt bude realizován během celého školního roku od září do června. Bude probíhat jedenkrát v daném měsíci a každý měsíc bude téma jinak zaměřené. Setkání se budou konat každé první úterý v měsíci během odpoledních hodin v rámci školní družiny od 12:30–14:00. Na některé projekty bude třeba více času a čas bude vymezen od 12:30–14:30. Děti tento den budou končit výuku v 11:40, poté budou odvedeni na oběd a vrátí se zpět do družiny. Rodiče budou o projektu informováni a bude s nimi dohodnut odchod dítěte ze družiny až po skončení projektu ve 14:00. Pokud bude projektové odpoledne trvat déle, bude domluven čas odchodu na 14:30. V každém projektovém dni bude zahrnuta krátká přestávka na občerstvení a dodržení pitného režimu.

Výjimkou projektu bude noc s knihou, která bude probíhat poslední pátek před prázdninami od 18:00–8:00. Rodiče budou informováni o přenocování ve družině písemně a bude potřeba jejich písemný souhlas. Děti si s sebou přinesou oblečení na spaní, spací pytel, karimatku, případně polštářek a oblíbenou plyšovou hračku, Pro děti bude zajištěn pitný režim. Občerstvení si každý žák přinese své.

Na úvodu každého setkání se děti seznámí s průběhem projektového odpoledne, následovat bude teoretická část, čtení z knihy. Odpoledne bude zakončeno aktivitou, která se bude vztahovat k danému tématu dne.

2.4 Zajištění projektu

V této části bude popsáno materiální, prostorové, personální a finanční zajištění projektu.

Materiální a prostorové zajištění projektu

Během projektových dní budou k činnostem využívány různé pomůcky. Většina z nich je běžně dostupná v rámci družiny, některé bude třeba pořídit nové.

Pomůcky: Knihy, čtenářský deník, meč, psací potřeby, kartičky s obrázky, počítač, papíry, pastelky, fixy, maska, barevné čtvrtky, nůžky, lepidlo, špejle, laminovací fólie, laminátor, děrovačka, provázek, didaktické kartičky, jablko, CD přehrávač, švihadlo, nafukovací balónek, deskové hry, pexeso, karty, sladké odměny, diplomy.

Projektové dny budou probíhat nejčastěji v prostorách školní družiny ZŠ Hradební Broumov. Podle potřeby budou dále probíhat v Městské knihovně v Broumově a v zahradě benediktinského kláštera v Broumově.

Personální zajištění projektu

Personální dohled budou vykonávat dvě vychovatelky, které jsou zaměstnané ve školní družině ZŠ Broumov. Během dvou projektových dní bude k dispozici knihovnice z městské knihovny Broumov a autorka knih pro děti, jejíž knihy budou využity během květnového setkání.

Finanční zajištění projektu

Pomůcky, které budou potřeba v rámci projektu, budou použity ze stávajícího vybavení školní družiny. Finance na pomůcky, které ve družině nejsou běžně k dispozici, budou čerpány z fondu SRPŠ.

2.5 Harmonogram projektu

Měsíc	Téma	Čas	Aktivita
Září	Návštěva městské knihovny v Broumově	12:30–14:00	Hledání knihy. Pasování na čtenáře. Vyhlášení soutěže
Říjen	Čtení pohádky Císařovy nové šaty	12:30–14:00	Čtení pohádky. Seřazení obrázků podle posloupnosti. Převyprávění pohádky.
Listopad	Čtení a shlednutí Pošťácké pohádky	12:30–14:30	Čtení pohádky. Poslech pohádky. Převyprávění pohádky. Hledání rozdílů u obou zpracování.
Prosinec	Čtení z knihy Vánoční pohádky	12:30–14:00	Čtení pohádky. Odpovědi na otázky. Výroba záložky.
Leden	Čtení knihy Pady	12:30–14:00	Čtení knihy. Připomenutí příběhu pomocí otázek. Dokončení příběhu.
Únor	Masopust a karneval	12:30–14:30	Seznámení s maskou pohádkové postavy. Soutěže.

Březen	Čtení z knihy Malý Princ	12:30–14:00	Čtení knihy. Nakreslení obrázku. Popis obrázku.
Duben	Čtení z knihy Pověsti z Broumovska	12:30–14:00	Seznámení s pověstí. Čtení pověstí. Výroba postavy z pověstí.
Květen	Beseda s autorkou místních pohádek a písniček	12:30–14:30	Seznámení s autorkou knih pro děti. Čtení z knih. Kvízové otázky.
Červen	Noc s oblíbenou knihou	18:00–8:00	Představení oblíbené knihy. Zhodnocení projektu. Vyhlášení nejlepšího čtenáře. Odměnění všech účastníků. Volná zábava.

2.6 Popis jednotlivých aktivit

2.6.1 Září: Návštěva městské knihovny v Broumově

Cílem prvního dne bude seznámení dětí s celým projektem, který bude zahájen návštěvou Městské knihovny Broumov a jejího dětského oddělení. Děti se v knihovně posadí ke stolečkům, kde jim nejprve autorka sdělí informace o tomto projektu. Poté si vezme slovo paní knihovnice. Děti si prohlédnou prostory knihovny, aby se zde lépe orientovaly. Paní knihovnice jim představí práci knihovníků, seznámí je s návštěvním řádem a otevírací dobou, vysvětlí systém půjčování knih a ukáže, jak jsou knihy značeny (podle žánrů a věku) a řazeny (abecedně, podle příjmení autora).

Prvním úkolem bude, aby se děti rozdělily do skupinek po třech. Na různých místech budou ukryty kartičky s obrázky knih. Každá skupinka bude hledat jednu kartičku a podle

obrázku a informací na kartičce se pokusí vyhledat knihu podle zadání. Děti budou mít možnost si knihu prohlédnout.

Po krátké přestávce (10 minut) proběhne pasování na čtenáře, kterého se ujme paní knihovnice. Nejprve dětem přečte slib malého čtenáře. Poté budou individuálně přistupovat k paní knihovnici, které slíbí, že knihy budou číst s radostí a budou s nimi hezky zacházet, aby se nepoškodily a neztratily. Paní vychovatelka jejich slib zpečetí mečem určeným k pasování čtenářů. Od paní knihovnice obdrží Pasovací list malého čtenáře a přihlášku do knihovny.

Na závěr bude vyhlášena soutěž o největšího čtenáře, která bude probíhat po celou dobu tohoto projektu. Děti dostanou sešity, které jim budou sloužit jako čtenářský deník. Do deníku si budou zapisovat každou knížku, kterou si sami přečtou, napíší o ní několik informací a nakreslí obrázek, který se ke knize vztahuje. Výhercem bude vyhlášen ten, kdo přečte nejvíce knih a bude je mít zapsané v deníku. Vyhlášení výherce bude probíhat na konci projektu. Výherce obdrží diplom a odměnu.

2.6.2 Říjen: Čtení pohádky Císařovy nové šaty

Během říjnového shledání budou děti číst z knihy Pohádek Císařovy nové šaty, pomocí kartiček s obrázky seřadí kartičky podle posloupnosti a příběh převypráví.

Děti se usadí ke stolu. Pro tento den autorka vybrala knihu Pohádky a pohádku Císařovy nové šaty. Nejprve si budou děti povídat o této knize, jaké pohádky jsou v ní uvedeny a, které pohádky znají.

V knize s názvem Pohádky najdeme různé pohádky (Brémští muzikanti, Princ Bajaja, Sněhurka, Dlouhý, Široký a Bystrozraký, Zlatovláska, Císařovy nové šaty, Sůl nad zlato, Popelka, Kocour v Botách). Knihu vydala Iveta Pallaiová a autorkou ilustrací je Veronika Miklasová.

Císařovy nové šaty vypráví o císaři, který se rád převlékal do šatů. Do jeho země přišli dva podvodníci, kteří se vydávali za tkalce, nabídli mu utkat látku a z ní ušít nové šaty, které jsou neviditelné pro toho, kdo svoji funkci vykonává špatně a je hloupý. Za svoji práci dostali dobře zapláceno. Císař se rozhodl obléknout šaty na velkou slavnost s průvodem. Všichni předstírají, že krásné šaty vidí, aby nevypadali hloupě. Pouze malé dítě vykřikne, že císař na sobě nemá nic. Dítě je nevinné a řekne to, co vidí. Lid se k jeho názorem souhlasí. Císař měl velkou ostudu, ale vydržel v průvodu až do konce.

Úkolem dětí bude rozdělit se do skupinek po pěti. Nejprve budou předčítat po jednom a každý z žáků přečte část pohádky Skupinky dostanou pět kartiček, na nichž budou různé obrázky k přečtené pohádce.

Na kartičkách děti uvidí:

- velký zámek
- císař a různé šaty,
- dva podvodníci za tkalcovským stavem,
- dav lidí a mezi nimi císař bez šatů,
- malý chlapec ukazující prstem.

Obrázky seřadí podle posloupnosti. Každá skupinka si vybere jednoho mluvčího, který část pohádky svými slovy převypráví. Ostatní ze skupiny budou moci vyprávění doplnit svými postřehy. Poté bude pokračovat ve vyprávění další skupinka, aby se všechny prostřídaly. Pokud dojde k problému, že si někdo nebude vědět rady s vyprávěním, pomůže autorka otázkami k přečtené pohádce.

2.6.3 Listopad: Čtení a zhlédnutí Poštácké pohádky

Tématem listopadového setkání bude přečtení a zhlédnutí Poštovské pohádky z knihy Devatero pohádek, jejímž autorem je Karel Čapek. Děti budou hledat rozdíly u těchto dvou zpracování známé pohádky.

Poštácká pohádka je uvedena v knize Devatero pohádek. Hlavní postavou je pan Kolbaba, který pracuje jako pošťák. Jednoho dne po splnění svých povinností usne na poště a probudí se o půlnoci. Setkává se se skřítky, kteří v noci úřadují a hrají karty s dopisy. Jednoho dne se dostane do rukou pana Kolbaby psaníčko bez známky a adresy. Počká si na půlnoc a na skřítky, aby mu poradili, kam psaníčko doručit. Skřítkci umí číst dopisy skrze obálky. Z dopisu se dozvídá, že nějaký Frantík píše Mařence, žádá ji o ruku a čeká na její odpověď. Pan Kolbaba se vydá hledat adresátku. Hledá rok a den a na cestě potká smutného pána se smutným šoférem. Tím šoférem není nikdo jiný než Frantík. Všichni společně jedou za Mařenkou, aby jí dopis předali. Pan Kolbaba předá dopis Mařence, která si ho hned přečte. Frantík tak získává odpověď na svůj dopis a ze smutného šoféra se stává šofér šťastný.

Děti se posadí na koberec. Nejprve si řeknou několik informací o Karlu Čapkově a seznámí se s knihou Devatero pohádek. Pomocí diskuze s dětmi si objasní, kdo je pošťák a co obnáší tato profese.

Autorka přečte dětem Pošťáckou pohádku. Během čtení budou vysvětlena slova, kterým děti nerozumí, aby textu lépe porozuměly. Následovat bude zhlédnutí zfilmované pohádky na počítači, kterou v roce 1982 režírovala Libuše Koutná a autorkou scénáře je Jarmila Turnovská. Hlavní role ztvárnili Josef Dvořák, Karel Augusta, Jiří Lábus, Ondřej Havelka a Ljuba Krbová.

Po krátké občerstvovací přestávce bude probíhat diskuze. Děti budou vyprávět, o čem pohádka pojednává, zdali jsou rozdíly mezi knižním a zfilmovaným podáním a na závěr sdělí, které zpracování pohádky se jim líbilo více a proč.

2.6.4 Prosinec: Čtení z knihy Vánoční pohádky

V prosinci se děti nejvíce těší na Vánoce, a proto se další setkání ponese v duchu nadcházejících svátků. Děti budou číst z knihy Vánoční pohádky od Zbyňka Malinského a vyrobí si dáreček v podobě záložky do knihy.

Děti se nejprve posadí na koberec do kroužku. Budou si povídat o Vánocích a adventu. Řeknou si, co znamená advent, jak dlouho trvá, proč se slaví Vánoce, jaké jsou známé vánoční zvyky a jak se slaví Vánoce ve světě.

Představíme si knihu Vánoční pohádky, ze které budou děti číst pohádku Jak šiška Anežka přála lidem veselé. Děti se budou ve čtení střídat. Každý žák přečte kousek. Po přečtení každé pohádky budou děti odpovídat na otázky.

- Jaký přístroj stál v ateliéru na vlastních nohách?
- Kdo byl na fotografii?
- Kdo stál ve dveřích?
- Kde odpočíval starý deskový fotoaparát?
- Kdo se dohadoval ve větvích?
- Jak se jmenovala šiška?
- Co nabídl stará fotoaparát šišce?
- Co dělala šiška v čase vánočním?

Závěrečným úkolem dětí bude výroba záložky. Dostanou k dispozici barevnou čtvrtku, na kterou si obkreslí připravenou šablonu s tvarem záložky, tvar si vystříhnou. Dále si dvakrát obkreslí menší šablonu pro výrobu záložky na papír s vytištěnou omalovánkou, oba kusy si pastelkami vybarví, vystříhnou a nalepí na barevný kousek čtvrtky. Připravenou záložku vloží do laminovací folie a pomocí laminátoru záložku zataví. Zatavenou záložku si vystříhnou podle

požadovaného tvaru, na konci pomocí děrovačky vytvoří otvor na provázek, který si zde navážou. Vznikne krásná záložka, kterou využijí při čtení knih.

2.6.5 Leden: Čtení knihy Pady

V lednu se bude číst příběh z knihy Pady od Sandry Dieckmannové. Ten však nebude přečten celý. Děti se po přečtení zamyslí, jak by příběh mohl skončit.

Hlavním hrdinou knihy je lední medvěd Pady, který dopluje na tající kře k pevnině. Ocitá se v lese, kde se ho ostatní lesní zvířátka bojí, protože ho neznají. Je úplně jiný než ostatní zvířátka. Zabydlí se v jeskyni. Jméno Pady mu daly zvířátka, protože sbírá barevné listí, které si dává na kožich. Pady je nešťastný. Rád by se vrátil ke své rodině, ale neví, jak to udělat.

Děti se usadí do kruhu na koberec. Autorka bude číst knihu Pady. Během čtení bude dětem ukazovat ilustrace, které jsou obsaženy v knize. Příběh bude dočten pouze do části, kdy zvířátka svolají poradou, aby se poradily, co si s ním počít.

. Poté se povede diskuze o příběhu, aby si děti děj zopakovaly. Autorka k této činnosti využije dřevěné didaktické kartičky s otázkami, které si děti budou tahat z pytlíčku. V pytlíčku budou otázky:

- O čem byl příběh?
- Co se ti v příběhu nejvíce líbilo?
- Popiš obrázek, který tě nejvíce zaujal?
- Co tě na knize nejvíce bavilo?
- Co bys v knize změnil a proč?
- Chtěl bys být hlavní postavou? Proč?
- V jakém okamžiku se mohla hlavní postava zachovat jinak?
- Chtěl bys žít tam, kde se příběh odehrává?
- Mohl se příběh skutečně stát?
- Jak by se příběh mohl jmenovat jinak?

Závěrečným úkolem bude zamyslet se nad koncem příběhu. Děti budou mít 10 minut, aby si vše mohly promyslet. Slovo dostanou ti žáci, kteří se přihlásí. Na koci setkání autorka přečte konec z knihy.

2.6.6 Únor: Masopust a karneval

Měsíc únor je nejčastěji spojován s oslavou masopustu a různými karnevaly proto si autorka pro děti připraví povídání o masopustu a karneval v maskách plný her.

Děti se posadí do kroužku na koberec. Nejprve si autorka bude povídat s dětmi o masopustu. Přečteme si o něm v knize Hody, pústy, masopusty, jejíž autorkou je Kamila Skopová.

Děti se převléknou do masek knižních hrdinů, které si připravily doma. Každý žák nám představí svoji masku a sdělí, z jaké knihy je jeho zvolená postava. Následovat bude hraní her v maskách.

Nejprve si děti zatančí s jablkem. Během soutěže bude hrát hudba. Děti se rozdělí do dvojic a každá dvojice dostane jedno jablko, které si během tance musí udržet mezi čely. Ze hry odchází dvojice, která jablko neudrží. Hra končí vítězstvím jednoho páru.

Další hrou bude podlézání nataženého švihadla. Děti se seřadí do řady. Vychovatelky budou držet konce švihadla v určité výšce a děti se budou snažit během hudby podlézat. Po každém kole se výška o nějaký kus sníží. Ze hry odchází ten, kdo se dotkne rukou země. Vyhrává žák, který zvládne podlézání všech úrovní.

Poletující balónek je název další hry. Děti se postaví do kroužku a budou si mezi sebou během hudby pinkat balónek směrem k druhému hráči. Ve hře končí ten, komu balónek spadne na zem. Vyhrává ten, který zůstane jako poslední.

Na závěr si zahrají oblíbenou hru se židličkami. Děti seřadí židličky do kroužku těsně vedle sebe. Židliček bude o jednu méně než žáků. Během hudby, kterou bude pouštět vychovatelka budou chodit děti kolem židliček. S vypnutím hudby se musí posadit na nejbližší židli. Na jednoho hráče židle nezbyde, proto musí hru opustit. Ze hry bude vyřazena i další židle. Takto hra pokračuje do doby, kdy zůstane pouze jedna židle a dva hráči. Vítězem se stává ten nejrychlejší, který se posadí na poslední židli.

Odpoledne bude zakončeno sladkou odměnou za účast na karnevale a v soutěžích.

2.6.7 Březen: Čtení z knihy Malý princ

V březnovém setkání se bude číst z knihy Malý princ, jejímž autorem je Antoine De Saint Exupéry. Děti se po přečtení zamyslí nad příběhem a nakreslí, jak si představují planetu, ze které princ pochází.

Knihou vypráví příběh Malého prince a začíná vyprávěním samotného autora, který se vrací do věku šesti let, kdy se pokusil nakreslit obrázek. Dospělí nepoznali, co je na obrázku, a tak ho od kreslení odradili. Z vypravěče se v dospělosti stává pilot, který létá po celém světě. Jednoho dne se mu na poušti Sahara porouchá motor a do jeho příběhu vstupuje Malý princ a začne mu vyprávět svůj příběh. Pochází z planetky B612 O planetku velikosti domku se pečlivě stará. Jednoho dne se však rozhodne planetku opustit a poznat vesmír. Během svého putování navštíví dalších šest planet, které jsou obývány dospělými: Králem celého vesmíru, Domýšlivcem, Pijanem, Byznysmenem, Lampářem a Zeměpiscem. Poté se dostává na Zemi, kde se nejprve setkává s liškou, výhybkářem a s člověkem, který prodává pilulky proti žizni. Pilotovi a Malému princovi dochází na poušti voda, tak se společně vydají najít studnu. V hledání jsou úspěšní. Malý princ už je na zemi rok a touží se vrátit do svého domova ale bez svého těla, které je pro návrat těžké. Zůstává u studny a pilot se vrací opravit své letadlo. Další den slyší, jak se Malý princ domlouvá s jedovatým hadem na návratu. Pilot má o něj strach, a tak chce zůstat do jeho návratu na planetku. Malý princ ho od toho odrazuje. Nechá se uštknout hadem a umírá. Pilotovi se podaří letadlo opravit. V noci pilot pozoruje hvězdy a přemýšlí, kde by mohla být planetka Malého prince a co se na ní asi děje.

Děti se posadí ke stolům. autorka je seznámí s knihou Malý princ, o čem kniha vypráví, kdo jsou hlavní postavy a kde se odehrává. Poté dětem přečte kapitoly III, IV, V, VII, VII, IX. V těchto kapitolách se děti dozví, jak to vypadá na planetce Malého prince.

Úkolem dětí bude na základě přečtených informací z knihy popřemýšlet o domovině Malého prince a planetku B612 nakreslit. Děti dostanou čtvrtky formátu A4 a pastelky nebo fixy. Na závěr každý svůj obrázek popíše. Všechny obrázky budou vystaveny během posledního setkání v červnu.

2.6.8 Duben: Čtení z knihy Pověsti z Broumova

Ke každému místu se pojí pověsti, které si lidé mezi sebou vyprávěli a předávali je dalším generacím, a tím se dochovaly do dnešní doby. Během setkání v dubnu se autorka zaměří na pověsti z místa, které děti dobře znají, z místa jejich bydliště. K tomu poslouží kniha

Pověsti z Broumova, které z německého originálu přeložila Kamila Šnajdrová. Děti si na závěr vyrobí postavu z pověsti, která je nejvíce zaujme.

Děti se posadí ke stolu. Nejprve jim bude vysvětlen pojem pověst, jak se šířila mezi lid, které postavy se v pověstech vyskytují a s dětmi proběhne diskuze, které pověsti znají. Po krátkém seznámení s pověstí přejde autorka ke čtení z knihy Pověsti z Broumova. Z knihy budou vybrány ty, které se pojí k neznámějším místům a událostem v Broumově.

- Znak města Broumova
- Hřbitovní kostel Panny Marie
- Schody k brance
- Pfeiferova tůň
- Vodník a stará panna
- Zlověstný drak
- Podzemní chodby

K přiblížení místa děje poslouží autorce fotografie, které si připraví a po přečtení každé pověsti dětem ukáže.

Úkolem dětí bude vyrobí postavu z přečtených pověstí. K dispozici budou mít čtvrtku A4, barevné papíry, nůžky, lepidlo, špejle. Děti si postavu nakreslí na čtvrtku, vybarví pastelkami nebo použijí barevný papír a postavu vystříhnou. Vyrobenou postavu si nalepí na špejli. Všechny výrobky budou vystaveny na posledním setkání v červnu.

2.6.9 Květen: Beseda s autorkou místních pohádek a písniček

V květnu se využije hezkého počasí a s dětmi se uskuteční beseda s místní autorkou, která je nechá nahlédnout do známých míst pomocí pohádkových příběhů.

Děti se přesunou do klášterní zahrady, která je vzdálena 500 m od školy. Zde se usadí na připravené podložky do kruhu.

Hostem této besedy bude Eva Kroupová, učitelka českého jazyka a hudební výchovy na Gymnáziu Broumov, členka hudebního uskupení Café Baret a také spisovatelka. V Broumově organizuje studentské kulturní akce v oblasti hudby a divadla. Je autorkou knih Pohádky z broumovského dolíku a Písničky z broumovského dolíku. První jmenovaná kniha obsahuje čtrnáct pohádek. U každé pohádky je kromě názvu uvedeno i místo, kde se odehrává. Součástí je spousta ilustrací a ilustrovaná mapa Broumova. Hlavními hrdiny jsou víly, obří, drak,

strašidlo a různá mluvící zvířátka. Kniha Písničky z broumovského dolíku navazuje na knihu pohádek. Součástí je deset písniček a kniha je napsána formou zpěvníku. Je doplněna ilustracemi a poslechovým CD.

Autorka knih dětem představí své knihy a poté jim přečte vybrané pohádky. S dětmi se naučí jednu písničku z knihy druhé. Děti budou mít možnost položit na dané téma několik otázek.

Na konci besedy budou děti odpovídat na kvízové otázky týkající se obou knih, které si pro ně připraví paní Eva Kroupová. Jejich správně odpovědi se budou zapisovat do tabulky. Vítězem se stane žák, který odpoví správně na nejvíce otázek a bude odměněn sladkou odměnou.

2.6.10 Červen: Noc s oblíbenou knihou

Závěr projektu bude mít speciální program. Součástí bude představení a čtení z oblíbené knihy. Bude ukončena soutěž o největšího čtenáře projektu a vítěz obdrží odměnu. Všichni žáci budou odměněni diplomem za účast v projektu Náš rok s knihou.

Závěrečné setkání bude realizováno poslední pátek před prázdninami od 18:00. Rodiče budou písemně informováni a bude nutný jejich písemný souhlas. Zákonní zástupci si budou moci děti vyzvednout ráno v 8:00. Děti si sebou přinesou oblečení na spaní, spací pytel, karimatku, případně polštářek a oblíbenou plyšovou hračku, Pro děti bude zajištěn pitný režim. Občerstvení si každý žák přinese své.

Děti si připraví svá místa na spaní. Posadí se do kroužku na koberec. Každý si připraví svoji oblíbenou knihu, kterou si donesl z domu. Tuto knihu představí a sdělí kamarádům, co se mu na knize nejvíce líbí. Ostatním přečte část z knihy. Děti se budou střídat tak, aby se ke slovu dostal každý účastník projektu.

Po občerstvovací přestávce bude probíhat diskuze nad projektem. Děti budou sdělovat své dojmy a poznatky. Ostatním účastníkům sdělí, který projektový den se jim líbil a proč. K dispozici budou mít kresby a výrobky, které si během celého období pořídily.

Na závěr bude vyhlášen čtenář roku, který bude vybrán na základě přečtených a zapsaných knih ve čtenářském deníku. Vítěz soutěže obdrží knihu věnovanou a podepsanou Evou Kroupovou, autorkou knih z poslední besedy.

Všichni žáci, kteří se celého projektu zúčastnili budou odměněni diplomem a sladkou odměnou.

Následovat bude volná zábava, kterou děti využijí ke hraní společenských her, čtení knížky či diskuzi s kamarády.

2.7 Vyhodnocení projektu a doporučení projektu

Pedagogický projekt se nepodařilo realizovat z důvodu rozvržení do celého školního roku. Do současné doby bylo zrealizováno pouze setkání v září a říjnu. Děti byly na začátku s projektem seznámeny a bylo vidět veliké nadšení. Nenastal jediný problém, že by se děti nechtěly projektu zúčastnit. Byly zvyklé díky čtenářské dílně, kterou ve školní družině absolvovaly každý školní rok. Nebyl problém ani ze strany školy, či vychovatele. Se všemi zúčastněnými byla od počátku výborná komunikace, a tak bylo možné projekt částečně realizovat. Bohužel do té doby, než se začaly objevovat první případy covidu na škole a s tím i karantény celých tříd. Další problém nastal při zákazu míchání jiných kolektivů, než jaké jsou během vyučování.

V září se podařilo navštívit městskou knihovnu. Hledání kartiček bylo pro děti zábavné. Hledání knih podle zadání už bylo složitější. Bylo třeba jim úkol několikrát zopakovat. Výhodou bylo, že probíhala spolupráce ve skupince a děti si vzájemně mohly radit a pomáhat si. Pasování a vyhlášení soutěže o největšího čtenáře se dětem líbilo. Podle jejich reakcí bylo vidět nadšení a chuť se do soutěže zapojit. Děti obdržely přihlášky do knihovny. Ze všech přihlášek se do této doby zaregistrovali pouze čtyři čtenáři, další dvě děti již byly do knihovny zapsány dříve.

Během setkání v říjnu byla přečtena pohádka. Děti se ve čtení střídaly. Byly vyvolávány postupně. Bohužel pouze šest dětí zvládlo čtení bez problémů. Byl mezi nimi jeden žák ze druhé třídy a pět žáků ze třetí třídy. Z důvodu absence několika žáků bylo nutné vytvořit skupinky po čtyřech a jedna skupinka měla tři žáky. V každé skupince byly děti jak ze druhé třídy, tak ze třetí třídy. Bylo vidět, že zvolené složení skupinek je správné. Starší děti pomáhaly dětem mladším. Řazení podle posloupnosti zvládly děti bez větších obtíží, stejně tak převyprávění příběhu. Slova se většinou ujaly děti ze třetích tříd, jejichž komunikační schopnosti jsou na vyšší úrovni. U jedné skupinky byl problém s výběrem mluvčího. Nakonec bylo vše po dohodě vyřešeno. Skupinky se vzájemně doplňovaly. Určité potíže způsobila délka projektového dne

ve vztahu k udržení pozornosti dětí. Ke konci projektového dne bylo vidět, že se děti už tolik nesoustředí.

Autorka je přesvědčena, že projekty na podporu čtenářství mají smysl a že i tento projekt by byl úspěšný. Děti trávily během posledních dvou let spoustu času mimo školní prostředí a své vrstevníky. Probíhala výuka především hlavních předmětů, během dálkové výuky neměly možnost skupinové spolupráce a díky menším kontaktům a nedostatku času ubývala vzájemná komunikace. Proto je třeba děti zapojovat častěji do podobných projektů. Autorka věří, že díky zábavným aktivitám v projektu si děti najdou cestu ke čtení knih a naučí se větší spolupráci v kolektivu.

I když se podařilo zrealizovat jen minimum a neobjevilo se mnoho problémů, mohla by se v budoucnu u některých projektových dní zkrátit časová náročnost a mělo by se zapojit více skupinových aktivit.

Autorka byla s projektem a prací dětí spokojená. Snad situace dovolí a projekt bude úspěšně dokončen.

Závěr

Tato závěrečná práce se zabývá podporou čtenářství u dětí mladšího školního věku, které navštěvují školní družinu. Cílem práce je vytvořit pedagogický projekt, zrealizovat a zformulovat výsledky. V teoretické části autorka popisuje čtenářskou gramotnost a schopnosti a dovednosti u dětí mladšího školního věku. V praktické části je popsán pedagogický projekt, jehož cílem je podpora čtenářství, rozvoj komunikačních dovedností a schopnost spolupracovat.

Čtenářská gramotnost je pro život důležitá. Úzce souvisí se školním vzděláváním a člověk se bez ní neobejde. Četba a porozumění čtenému textu lidi provází neustále. Gramotnost umožňuje vzdělávat se a získávat další znalosti, schopnosti a dovednosti. Díky čtení dochází k rozvoji intelektuální, emocionální i smyslové stránky. Čtení pomáhá k rozvoji a obohacování slovní zásoby a vyjadřovacích schopností, rozvíjí paměť i představivost, zlepšuje soustředěnost a díky němu získává člověk vědomosti na celý život. Rozvoji čtenářské gramotnosti se nejvíce věnuje předmět Český jazyk a literatura. Tento předmět nás provází od zahájení povinné školní docházky a v první třídě se rozvíjí velká část čtenářské gramotnosti. Úroveň čtenářské gramotnosti se zabývá mezinárodní výzkum PIRLS, jehož cílem je získat informace, které pomohou zlepšit výuku čtení a podpořit dětské čtenářství. Čtenářství je důležitou složkou čtenářské gramotnosti. Úkolem čtenářství je rozvíjet vztah k četbě a zájem o ni za pomoci škol, knihoven a jiných vzdělávacích institucí. S rozvojem čtenářských dovedností a vztahu k četbě souvisí rozvoj řeči, celkový rozvoj osobnosti a charakter dítěte. S výchovou ke čtenářství je důležité začít co nejdříve. Četba by pro děti měla znamenat zábavnou a příjemnou činnost.

Dítě v mladším školním věku roste a zdokonaluje se v mnoha svých schopnostech a dovednostech. Umí uvažovat o věcech a jeho činnost je ovlivněna realitou, která ho obklopuje. Zlepšuje se hrubá motorika, jemná motorika a paměť. Dítě umí udržet pozornost, používá logické operace, vyjadřuje se srozumitelně, používá základní symboly, chápe vztahy mezi věcmi a rozšiřuje si slovní zásobu. V tomto období je škola důležitým socializačním činitelem a žák se učí životu ve společnosti. Začleňuje se do kolektivu a spolupracuje s ním. Důležitá pro tento věk je hra, která se stává příjemným odreagováním.

V praktické části autorka popisuje pedagogický projekt, který je naplánován na celý školní rok, vždy jedno odpoledne v měsíci. Účastníky projektu jsou žáci druhých a třetích tříd. Převážná část projektu se koná ve školní družině, pod vedením dvou pedagogických pracovníků. Součástí projektu je návštěva knihovny a beseda pod širým nebem s místní autorkou pohádek pro děti. Každé setkání je zaměřeno na jiné téma. Nejčastěji se jedná o čtení z knihy a následné aktivitě k tématu.

Seznam použité literatury

- KRAMPLOVÁ, I., POTUŽNÍKOVÁ, E., 2005. *Jak (se) učí číst*. 1. vyd. Praha: Tauris. ISBN 80-211-0486-4.
- METELKOVÁ SVOBODOVÁ, R., ŠVRČKOVÁ, M., 2010. *Čtenářská gramotnost na 1. stupni ZŠ z pohledu vzdělávacího oboru český jazyk a literatura*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Ostrava. ISBN 978-80-7368-878-3.
- PRÁZOVÁ, I., a kol., 2014. *České děti jako čtenáři*. 1. vyd. Brno: Host. ISBN 978-80-7491-492 8.
- ŠIMÍČKOVÁ ČÍŽKOVÁ, J., a kol., 2008. *Přehled vývojové psychologie*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc. ISBN 978-80-244-2141-4.
- ŠVRČKOVÁ, M., 2011. *Kvalita počáteční čtenářské gramotnosti*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Ostrava. ISBN 978-80-7464-020-9.
- VÁCLAVÍKOVÁ HELŠUSOVÁ L., 2012. *Dětské čtenářství v současné společnosti z perspektivy sociologie vzdělání*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-936-3.
- VÁGNEROVÁ, M., 2000. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-308-0.
- WILDOVÁ, R., 2005. *Rozvíjení počáteční čtenářské gramotnosti*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze. ISBN 80-7290-228-8.
- ZACHOVÁ, A., 2013. *Čtenářství a čtenářská gramotnost*. 1. vyd. Vlkov: Helena Rezková. ISBN 978-80-904449-7-3.
- ZBUDILOVÁ, H., 2020. *Literární výchova ve volném čase*. 1. vyd. Jinočany: H&H. ISBN 978-80-7319-138-2.